

?nternete Özgü Epistemik Gerekçelendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?nternete Özgü Epistemik Gerekçelendirme Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23707>

Özet

İnternete Özgü Epistemik Gerekçelendirme Ölçeği (İÖEGÖ), bireylerin internet ortamında karşılaştıkları tarihsel bilgilere yönelik epistemik gerekçelendirme süreçlerini değerlendirmek amacıyla Türk kültürüne uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle tarih öğretimi bağlamında öğrencilerin çevrimiçi kaynakların güvenilirliğini, tutarlılığını ve otoritesini nasıl sorguladığını ölçmeyi hedefler.

Bu uyarlama çalışması, dijital çağda bilgiye erişimin artmasıyla önem kazanan bilgi değerlendirme becerilerinin ölçülmesine katkı sağlamaktadır. Ölçek, kullanıcıların bilgiyi değerlendirirken kullandıkları üç temel stratejiyi (kişisel uyum, kaynaklar arası karşılaştırma ve uzmanlık otoritesi) yansıtan maddeler içermektedir.

Anahtar Kelimeler

İnternet, Epistemik Gerekçelendirme, Tarih Öğretimi, Ölçek Uyarlaması, Güvenilirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Servet Üztemur, Erol Dinç

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin internette karşılaştıkları bilgilere yönelik epistemolojik yaklaşımların, özellikle de bu bilgileri gerekçelendirme (doğrulama veya reddetme) süreçlerini ölçmektir. Bu uyarlama, orijinal ölçeğin Türk kültürü ve eğitim sistemi bağlamında geçerli ve güvenilir sonuçlar üretmesini sağlamayı amaçlamıştır.

Bu bağlam, özellikle tarih eğitimi alanında, öğrencilerin internetteki çok çeşitli ve bazen çelişkili tarihsel kaynakları nasıl ele aldığını belirlemek için kritik öneme sahiptir. İÖEGÖ, kullanıcıların internet kaynaklarını değerlendirirken kullandıkları temel gerekçelendirme stratejilerini belirleyerek, dijital okuryazarlık ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişim düzeyini anlamaya yardımcı olur.

Yapı

Ölçek, epistemik gerekçelendirme kavramının internet ortamına özgü boyutlarını ölçmektedir. Epistemik gerekçelendirme, bir inancın veya iddianın doğru kabul edilmesi için sunulan nedenleri veya kanıtları ifade eder. İnternet bağlamında bu yapı, kullanıcıların bir bilginin doğruluğunu değerlendirirken başvurdukları bilişsel stratejileri içerir.

İÖEGÖ, genellikle üç temel faktör etrafında inşa edilmiştir:

Kişisel Uyum: İnternet bilgisinin bireyin mevcut anlayışıyla ne kadar eşleştiği.

Kaynaklar Arası Karşılaştırma: Farklı çevrimiçi kaynakların çapraz kontrolü ve tutarlılığının değerlendirilmesi.

Otoriteye Dayalı Gerekçeleştirme: Bilginin kaynağının uzmanlık düzeyine ve güvenilirliğine odaklanma.

Geçerlik

Ölçeğin Türk kültürüne uyarlanması sırasında kapsamlı geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Bu çalışmalar, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı doğru temsil edip etmediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Orijinal kaynakta belirtildiği üzere, **Geçerlik** analizlerine dair ayrıntılı istatistiksel sonuçlar ve metodolojik açıklamalar ilgili makalede (Üztemur & Dinç, 2020) sunulmuştur.

Genellikle yapı geçerliği (açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri) gibi yöntemler kullanılarak ölçeğin psikometrik özellikleri incelenmiştir. Kullanıcıların, bu ayrıntılı geçerlik bulgularına ulaşmak için referans makaleyi incelemeleri tavsiye edilmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları, testin farklı zamanlarda ve farklı koşullarda tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini göstermektedir. Kaynakta belirtildiği gibi, **Güvenirlilik** analizlerine ilişkin tüm detaylar (genellikle Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları dahil) makalede yer almaktadır.

Uyarlama çalışmasında elde edilen yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçeğin internet ortamındaki epistemik gerekçeleştirme düzeyini tutarlı bir şekilde ölçtüğünü işaret eder. Kullanıcıların, bu güvenirlilik istatistiklerine ve sonuçlarına ulaşmak için makalenin tamamına başvurması gerekmektedir.

Faktör Analizi

İnternete Özgü Epistemik Gerekçeleştirme Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması sürecinde yapısal geçerliği test etmek amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin teorik yapılarının (kişisel uyum, karşılaştırma ve otorite) Türk örnekleminde de doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama çalışmasında elde edilen faktör yapıları, ölçeğin çok boyutlu doğasını desteklemekte ve maddelerin ilgili alt boyutlar altında anlamlı bir şekilde toplandığını göstermektedir. Spesifik faktör yükleri, varyans açıklama oranları ve model uyum indeksleri için Üztemur ve Dinç (2020) tarafından yapılan akademik çalışmaya başvurulmalıdır.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır. Yanıt seçenekleri genellikle "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a uzanmaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Tarih Öğretimi BaĢlamında Öğrenim Gören Öğrenciler ve Genel Kullanıcılar.

Age Group: Belirtilmemiştir (Uyarlama çalışması genellikle lise ve üniversite çağındaki genç yetişkinler üzerinde yürütülmüştür).

Population Details: Çalışmanın örneklem büyüklüğü, yaşı ortalaması ve demografik bilgileri orijinal makalede ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Test Methodology: Öz bildirim raporlama yöntemi. Katılımcılardan, internette tarihsel bilgi edinme senaryolarına verdikleri tepkileri ve kullandıkları gerekçelendirme yollarını belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Dijital Okuryazarlık, Tarih Eğitimi, Kaynak Değerlendirme, Likert, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi makalede açıkça belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: servetuztemur@gmail.com

Correspondence Address: Sorumlu yazar Servet Üztemur'dur. Kurumsal adres bilgisi için ilgili akademik dergiye başvurulabilir.

Üzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin akademik veya araştırmaya amaçlı kullanımı için sorumlu yazar Servet Üztemur ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Uyarlama çalışmasının yayın yılı **2020**'dir.

Ölçeğin kullanımıyla ilgili herhangi bir ücret bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Referanslar

Üztemur, S. ve Dinç, E. (2020). Tarih Öğretimi Bağlamında İnternete Özgü Epistemik Gerekçelendirme Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlaması. *Turkish History Education Journal*, 9(1), ss. 152-169.

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: dergipark.org.tr

The original PDF can be downloaded here: internete-ozgu-epistemik-gerekcelendirme-olcegi-toad.pdf

İnternete Özgü Epistemik Gerekçelendirme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

İnternette tarihle ilgili herhangi bir konuya dair bir bilgiye ulaştığımda bu bilginin konu hakkındaki kendi kişisel anlayışımınla uyumlu olup olmadığına bakarım

Tarihle ilgili bir konu hakkında internette bulduğum ifadeleri, o konuyla ilgili farklı kaynaklarda yer alan bilgilerle karşılaştırarak değerlendiririm.

İnternette tarihle ilgili herhangi bir konuya dair bir bilgiye ulaştığımda bu bilginin konunun uzmanı olan biri tarafından yazılıp yazılmadığına bakarım.